

Баскакова Світлана Олегівна

директор бібліотеки

Криворізький національний університет

Вигівська Вікторія Олександрівна

заступник директора бібліотеки

Криворізький національний університет

Бібліографічний менеджер EndNote online для науковців (із досвіду роботи бібліотеки Криворізького національного університету)

Анотація: Науковці університету мають необмежений доступ до реферативної інформації, пошуку, перегляду та іншого використання електронних інформаційних ресурсів. У статті висвітлена діяльність бібліотеки щодо інформаційного супроводу міжнародних баз даних Web of Science та Scopus. Бібліотека проводила практичні заняття та консультації з питань використання інструменту Web of Science EndNote online, який дозволяє створити власний каталог, вести пошук та додавати бібліографічні записи за темою дослідження і полегшує оформлення списку бібліографії за вимогами міжнародних видань. Розглянуті функції вкладок Collect, Organize, Format, Match. Практика проведення семінарів доводить доцільність наданих консультацій, які допомагають науковцям орієнтуватися і застосовувати у своїй роботі інструментарії міжнародних наукометричних баз даних.

Ключові слова: бібліографічні менеджери, стилі оформлення літератури, бібліотека ВНЗ, онлайн каталоги.

Аннотация: Научные работники университета имеют неограниченный доступ к реферативной информации, поиску, просмотру и другому использованию электронных информационных ресурсов. В статье высветлена деятельность библиотеки по информационному сопровождению международных баз данных Web of Science и Scopus. Библиотека проводила практические занятия и консультации по использованию инструмента Web of Science EndNote online, который позволяет создать собственный каталог, вести поиск и добавлять библиографические записи по теме исследования, облегчает оформление списка библиографии по требованиям международных изданий. Рассмотрены функции закладок Collect, Organize, Format, Match. Практика проведения семинаров подтверждает необходимость консультаций, которые помогают научным работникам ориентироваться и применять в своей работе инструментарию международных наукометрических баз данных.

Ключевые слова: библиографические менеджеры, стили оформления литературы, библиотека вуза, онлайн каталоги.

Abstract: University researchers have full access to reference information, search, view and other uses of electronic information resources. The article highlights the activities undertaken by the library for the information support of the international scientometric databases Web of Science and Scopus. The library held regular workshops and consultations on using the Web of Science EndNote online tool including creation of a personal directory, search and add bibliographic records on the research subject and listing of a bibliography in line with the requirements of international publications. Features of the Collect, Organize, Format, Match tabs are considered. It was confirmed that the training seminars navigate the scientists in applying the scientometric DatabaseTools in use.

Keyword: bibliographic managers, referencedesign, university library, online catalogs.

За результатами конкурсу Міністерства освіти і науки України Криворізький національний університет вперше отримав доступ до наукометричних баз даних Web of Science та Scopus восени 2018 року. Українські науковці вп'ятеро частіше стали використовувати Web of Science та Scopus після того, як МОН передплатило доступ до цих баз даних у закладах вищої освіти [6].

Науковці університету мають необмежений доступ до реферативної інформації, пошуку, перегляду та іншого використання електронних інформаційних ресурсів. Практична діяльність університетських бібліотек доводить, що найбільш вагомими є послуги бібліотеки, які пов'язані з підтримкою наукових досліджень [3]. Бібліотека Криворізького національного університету виконує функції адміністратора міжнародних наукових баз даних.

Адміністраторами Scopus та Web of Science:

- створено профіль університету в Web of Science та бібліометричні профілі науковців;

- компанії Elsevier надіслано офіційну назву і варіанти назв університету, після чого скореговано профіль Kryvyi Rih National University в індексі наукового цитування Scopus, що дало змогу об'єднати публікації науковців з 1997 по 2019 рр.;

- надається віддалений доступ до Scopus усім користувачам, які надіслали форму для реєстрації;

- здійснюється щотижневий моніторинг нових публікацій науковців університету;

- підготовлені та розіслані на кафедри університету інструкції: «Профіль ResearcherID», «Як знайти свій персональний номер ID у базі даних Scopus», «Інструкція щодо роботи з особистими даними і формуванням списку своїх публікацій у ResearcherID», «Використання платформи Web of Science».

Бібліотека виступила модератором проведення науково-методичного семінару «Можливості платформи Web of Science для якісних наукових досліджень та навчання: (Web of Science Core Collection, Journal Citation Report, EndNote, ResearcherID)» за участю фахівця з інформаційних ресурсів для наукових досліджень Clarivate Analytics І. Тиханкової. На власному сайті та сайті університету систематично розміщується інформація про вебінари від компанії Clarivate Analytics.

Адміністратори ресурсів брали участь у вебінарах, що дало змогу більш детально вивчити інструменти WoS, підготувати та провести флеш-семінари для науково-педагогічних працівників кафедр університету. Напрямки роботи семінарів:

- база даних Web of Science Core Collection;

- аналіз і підбір видань в Journal Citation Reports (JCR) (оцінка видання, impact factor та інші показники журналів);

- безкоштовний бібліографічний менеджер EndNote online;

- функції EndNote Match;

- ResearcherID – ідентифікатор науковця, який дозволяє представити власні публікації, порівняти їх зі світовими аналогами, знайти вчених за темою дослідження.

На флеш-семінарах проводились практичні заняття з інструментом Web of Science EndNote online, який дозволяє створити власний каталог, вести пошук та додавання у каталог бібліографічних записів за темою дослідження і

полегшує оформлення списку бібліографії за вимогами міжнародних видань (Рис. 1).

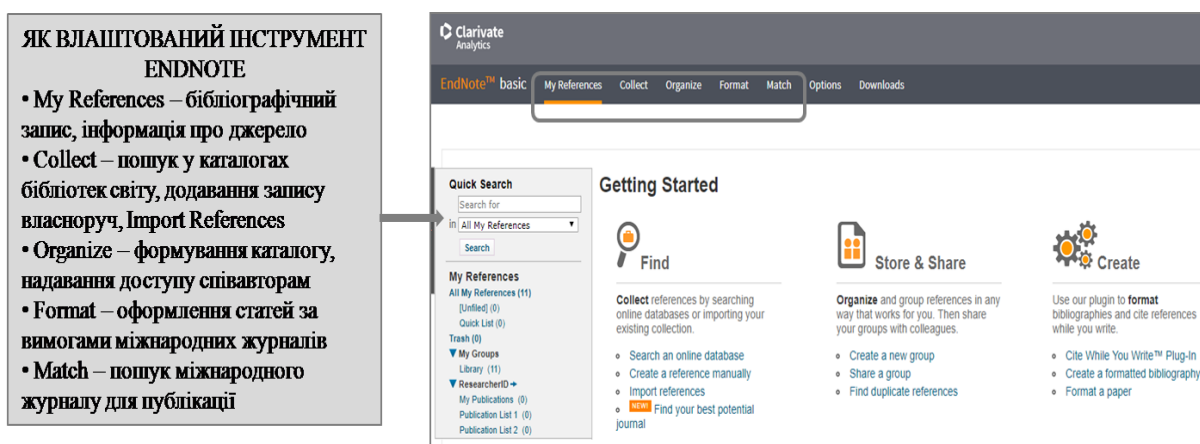

Рис. 1. Як влаштований інструмент EndNote

EndNote online містить необмежену кількість посилань, 2 Гб для зберігання вкладень, понад 4000 стилів форматування списку використаних джерел та інтегрований з MS Word [7].

Під час складання списків літератури для наукометричних баз даних важливо розуміти, що чим більше ці посилання відповідатимуть вимогам бібліографічного оформлення до використаних джерел, тим легше їх сприйматиме система. І чим ретельніше автори поставляться до наданої ними інформації, тим точнішими будуть статистичні та аналітичні дані про них у системі, а отже – у рейтингах [2].

На семінарах наголошувалося на тому, що реєстрація у Web of Science обов'язкова і необхідна тому, що всі продукти Clarivate Analytics, такі як, Journal Citation Reports, EndNote, ResearcherID, тісно пов'язані між собою і профіль користувача є єдиним для всіх інструментів.

Прикладом роботи з EndNote online є створення каталогу дослідника за темою «iron ore» (залізна руда). Перш за все, починаємо збір інформації. Існує 4 варіанти пошуку та додавання бібліографічних записів до каталогу.

І спосіб. Відібрані за ключовим словом у WoS, джерела інформації, зберігаються в EndNote online і за замовчуванням, потрапляють у теку «Unfiled». Для подальшої роботи з інструментом створюємо нову теку за назвою дослідження (Рис. 2).

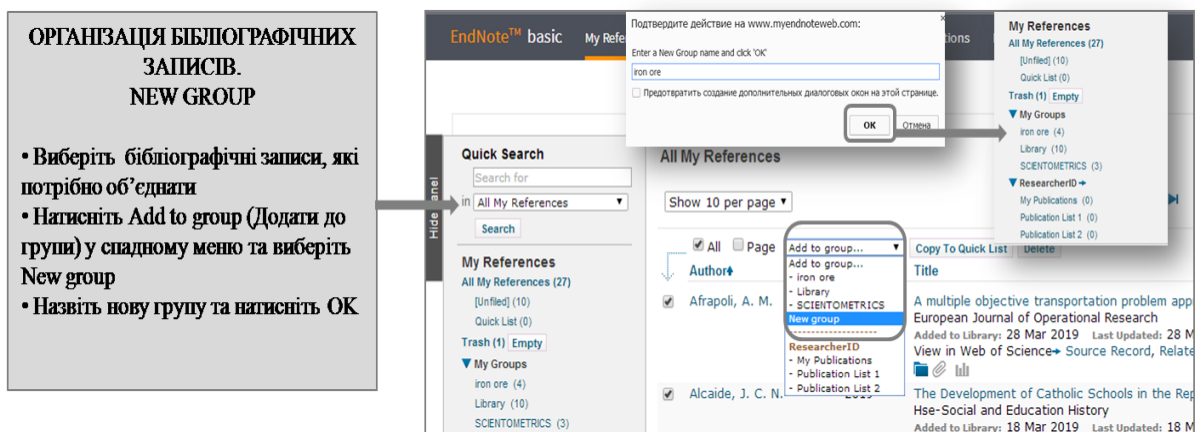

Рис. 2. Організація бібліографічних записів. New group

II спосіб. Якщо кількість відібраних джерел з WoS недостатня. Запропонований пошук інформації за темою «iron ore» у каталогах бібліотек світу, за допомогою «Online Search» у вкладці «Collect» з експортуванням бібліографічних записів до створеного каталогу.

III спосіб. Розглянута можливість додавання бібліографічних записів за темою «iron ore» власноруч. Для цього необхідно у вкладці «Collect» натиснути «New Reference», заповнити «Bibliographic Fields» (Бібліографічні поля) з можливістю додавання будь-якого текстового файлу або зображення, використовуючи функцію «Attachments» і зберегти інформацію. Система автоматично відправляє записи у теку «Unfiled».

IV спосіб. Наголошено на можливості імпортування бібліографічних записів з інших баз даних. На прикладі здійснено додавання джерел у каталог науковця з Google Академії. На сторінці Google Академії у «налаштуваннях» обираємо менеджер бібліографії EndNote. Здійснюємо відбір інформації за ключовим словом «iron ore». Під бібліографічним записом користуємось функцією «Імпортувати до EndNote». У вкладці «Collect» використовуємо модуль «Import References», обираємо завантажені у комп'ютер файли з Google Академії. Зі спадного меню «Import Option» та «To» обираємо «EndNote Import» і теку «iron ore» натискаємо «Import» (Рис. 3).

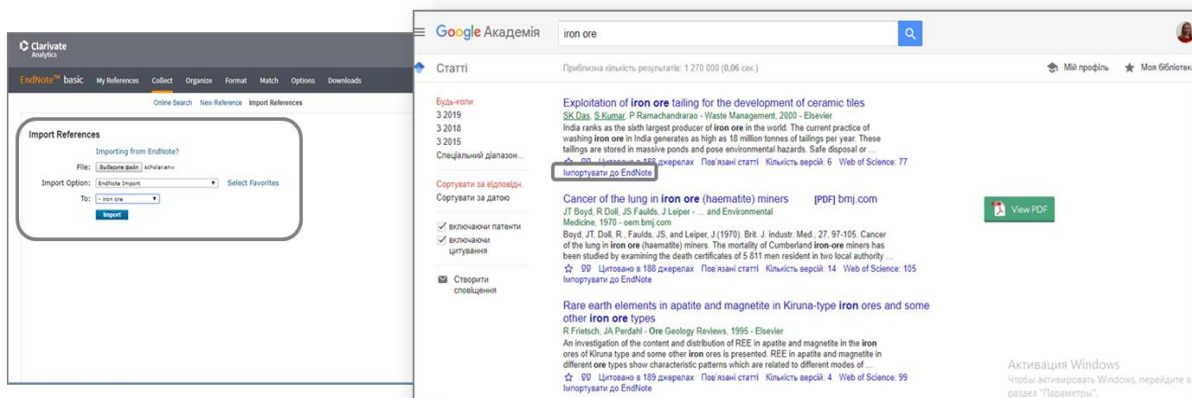

Рис. 3. Імпортування бібліографічних записів з Google Академії

Науковець може скористатись вкладкою «Organize» і керувати спільним доступом до теки «iron ore». Зауважено, що співавтор, якому надається спільний доступ, має створити обліковий запис EndNote online для перегляду або редагування бібліографічних записів (Рис. 4).

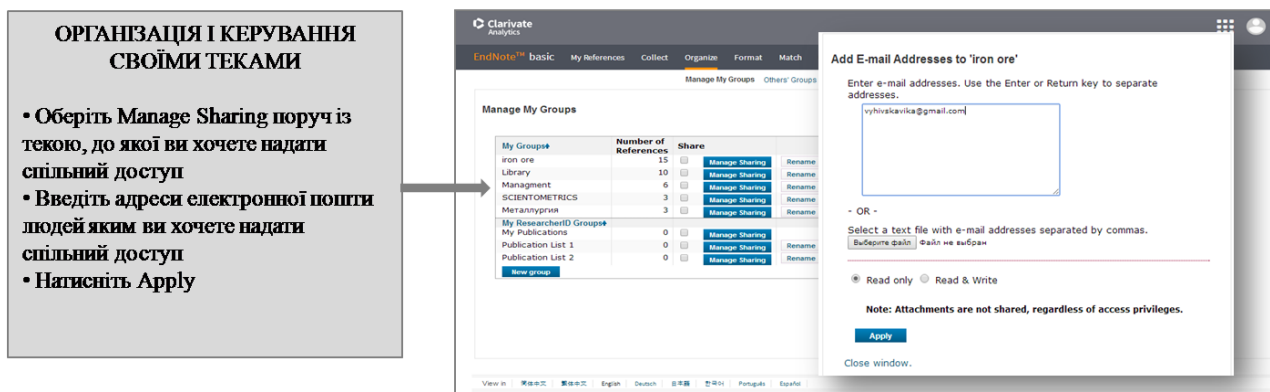

Рис. 4. Організація і керування своїми теками

Наступний крок роботи з інструментом EndNote online – оформлення бібліографії та посилань у тексті. Використовуємо вкладку «Format», модуль «Cite While You Write™ Plug-In», завантажуюмо і встановлюємо на комп'ютер плагін для Windows, одержуємо вкладку у Microsoft Word, яка дає змогу вставляти посилання та автоматично формувати цитати і бібліографію під час написання або редагування статті (Рис. 5).

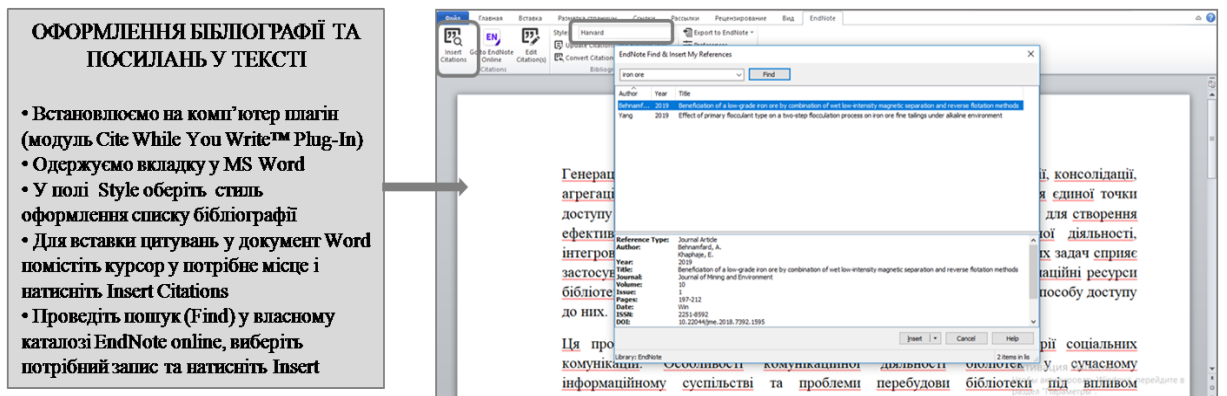

Рис. 5. Оформлення бібліографії та посилань у тексті

Кожен журнал має специфічний формат оформлення статей, частиною якого є стиль оформлення списку літератури [5]. Модуль «Bibliography» дає можливість формувати такий список за темою дослідження в основних міжнародних стилях. Наприклад: APA, Harvard, IEEE, MLA, Vancouver, Chicago та ін. Зауважено, що EndNote online передбачає форматування бібліографії за ДСТУ ГОСТ 1.7-2006 «Бібліографічний запис. Бібліографічний опис».

За допомогою вкладки «Match» здійснюємо пошук міжнародного журналу для публікації. Для цього заповнюємо поля: назва та анотація. За бажанням, у спадному меню, обираємо теку «iron ore» (Рис. 6).

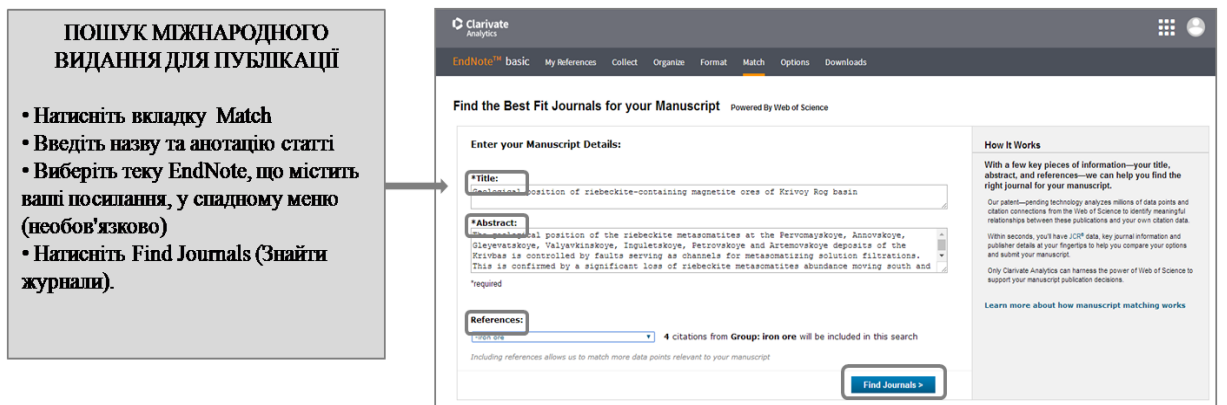

Рис. 6. Пошук міжнародного видання для публікації

Протягом декількох секунд буде надано дані JCR, інформація про журнал і видавця, що допоможе порівняти всі представлені варіанти та подати статтю (Рис. 7).

**ЖУРНАЛИ ЗАПРОПОНОВАНІ
ENDNOTE**

- Match Score
- JCR Impact Factor
- Журнал
- JCR Категорія
- Ранг у категорії
- Квартіль у категорії
- Посилання на сайт журналу
- Видавець

Рис. 7. Журнали запропоновані EndNote

Бібліотека дедалі більше інтегрує свою роботу з науковцями університету: розповсюджує інформацію про доступ до міжнародних інформаційних ресурсів; здійснює моніторинг публіцистичної активності науковців; проводить консультативну роботу з питань цитування та складання бібліографічних посилань тощо.

Учасники флеш-семінарів висловили однозначну думку про доцільність проведення практичних занять, які допомагають науковцям орієнтуватися і застосовувати у своїй роботі інструментарії міжнародних наукометричних баз даних.

Список використаних джерел

1. Вараксіна Н. В. Системи керування бібліографічною інформацією як інструмент наукової діяльності [Електронний ресурс] : тези доповіді / Н. В. Вараксіна // Міжнародна наукова конференція «Бібліотека. Наука. Комунікація», 2018. – Режим доступу: <https://bit.ly/2L2d4Wu>.

2. Грудініна Н. Д. Бібліографічна база даних як джерело наукометричних досліджень [Електронний ресурс] / Н. Д. Грудініна // Науково-педагогічні студії : науковий журнал, 2018. – Вип. 2. – С. 99-106. – Режим доступу: <https://bit.ly/2PqtoyK>.

3. Колесникова Т. О. Сервісні служби сучасної університетської бібліотеки: обслуговування науковців [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова // Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання : міжнар. інтернет-конф., 25 трав. 2016 р., Нац.

юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2016. – Режим доступу: <https://bit.ly/2DstQI0>.

4. Коротка інструкція EndNote Basic [Електронний ресурс] // Пан бібліотекар : блог про бібліотечну справу та інформаційні технології, 2013. – Режим доступу: <https://bit.ly/2Gwv4mg>.

5. Тихонкова І. О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням [Електронний ресурс] / І. О. Тихонкова // Наука України у світовому інформаційному просторі, 2015. – С. 100-106. – Режим доступу: <https://bit.ly/2GDpMXt>.

6. Українські науковці вп'ятеро частіше стали використовувати Web of Science та Scopus після того, як МОН передплатило доступ до цих баз даних у закладах вищої освіти [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України, 2018. – Режим доступу: <https://bit.ly/2qGPHFf>.

7. EndNote: EndNote Online. Information on using EndNote, with links to resources [Electronic resource] // Clarivate Analytics. – URL: <https://bit.ly/2ICQRvZ>.